

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

РОМАНЧИШИН ОЛЕГ МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 796.035: 377.8 – 057.87

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ
СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ
ДО ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ**

24.00.02 – фізична культура,
фізичне виховання різних груп населення

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з фізичного виховання та спорту

Львів – 2013

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Львівському державному університеті фізичної культури, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент

СИДОРКО Олег Юрійович,

Львівський державний університет фізичної культури,
декан факультету підвищення кваліфікації, перепідготовки,
післядипломної та заочної освіти, доцент кафедри водних
видів спорту

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор

КАРШОК Роман Петрович,

Луцький інститут розвитку людини Університету «Україна»,
ректор;

кандидат педагогічних наук, доцент

ОМЕЛЬЯНЕНКО Володимир Григорович,

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
декан факультету фізичного виховання

Захист відбудеться 27 вересня 2013 року о 13⁰⁰ годині під час засідання спеціалізованої вченої ради Д 35.829.01 Львівського державного університету фізичної культури (79007, м. Львів, вул. Костюшка, 11).

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Львівського державного університету фізичної культури (79007, м. Львів, вул. Костюшка, 11).

Автореферат розіслано _____ 2013 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

А. С. Вовканич

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасний стан освіти в Україні потребує докорінних змін світоглядних засад учителя, розширення меж його професійної самосвідомості та науково-педагогічного мислення. Стратегія педагогічної освіти у сфері фізичної культури передбачає розвиток і саморозвиток особистості майбутнього педагога (В.Д. Вовк, 2000; І.П. Чабан, 2002; В.П. Горашук, 2004).

Особливої актуальності набуває проблема формування фахівця, спроможного здійснювати фізкультурно-оздоровчу роботу (ФОР) у нових умовах (Л.О. Демінська, 2004; М.І. Воробйов, 2007; Л.І. Іванова, 2007), який дбає про своє здоров'я, дотримується здорового способу життя, має належний рівень психофізіологічних якостей (В. Індрушенков, 2004; М.П. Римар, 2005; Р.П. Карпюк, 2010).

Проте в більшості вчителів початкових класів загальноосвітніх шкіл (85 %) сформованість умінь і навичок щодо розвитку фізичної культури дітей та залучення їх до здорового способу життя практично відсутня. Методикою організації спортивних свят, зокрема за участю батьків володіють лише 15 % учителів; теоретична й методична готовність студентів із питань фізичного виховання та спорту перебуває на середньому рівні, а фізична підготовленість – на низькому, що не відповідає сучасним вимогам (Н. Хоменко, 2003; Л.І. Безугла, 2005; М.П. Римар, 2005; В.В. Черняков, 2005).

Отже, актуальним і доцільним є подолання суперечності, що існує між рівнем соціальної значущості готовності майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи та рівнем фактичної готовності кадрів до цієї роботи, що зумовлює існування важливої кадрової проблеми фізичного виховання.

У багатьох наукових досліджень фахівців вивчається професійна підготовка майбутніх учителів фізичного виховання (Л.П. Сущенко, 2003; Л.І. Іванова, 2007; Р.П. Карпюк, 2010; В.Г. Омеляненко, 2011) та підготовка майбутніх учителів початкових класів (Б.А. Максимчук, 2007; А.В. Степанко, 2009). Окремі праці стосуються вишколу фахівців фізичного виховання для роботи у дошкільних установах (Ю.О. Коваленко, 2008) та вихователів дітей дошкільного віку (Н.В. Левінець, 2007). Лише деякі дослідження містять певні аспекти формування готовності студентів до фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи (Я.М. Ніфака, 2000; Л.І. Іванова, 2007; Б.А. Максимчук, 2007). Водночас, підготовка фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи в умовах педагогічних коледжів має слабкі сторони, а суперечливі дані дослідників ускладнюють їх практичну реалізацію. Таким чином, ці протиріччя спонукали до вибору теми дослідження.

Зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами. Дисертацію виконано згідно зі Зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2006–2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 3.1.1 «Теоретико-методичні та програмно-нормативні основи фізичного виховання учнів та студентів» (номер державної реєстрації 0107U000771). Роль автора полягала у розробці та впровадженні організаційно-педагогічної програми, педагогічних умов та авторської діагностичної моделі готовності студентів педагогічних коледжів до фізкультурно-оздоровчої роботи.

Мета дослідження – удосконалення кадрового забезпечення фізкультурно-оздоровчої роботи в Україні.

Завдання дослідження:

1. Узагальнити сучасний досвід підготовки молодших спеціалістів з фізичного виховання і визначити структурно-компонентний склад готовності кадрів до фізкультурно-оздоровчої роботи.

2. Визначити компоненти та критерії оцінювання рівня готовності студентів педагогічних коледжів до фізкультурно-оздоровчої роботи.

3. Установити рівень готовності майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи.

4. Розробити та перевірити ефективність організаційно-педагогічної програми та педагогічних умов підготовки кадрів до фізкультурно-оздоровчої роботи.

Об'єкт дослідження – кадрові проблеми фізичного виховання в Україні.

Предмет дослідження – готовність майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи.

Методи дослідження: аналіз і узагальнення даних літературних джерел та документів, контент-аналіз, соціологічні (анкетування, опитування, експертне оцінювання), математичне моделювання (множинна регресійна модель готовності студентів до фізкультурно-оздоровчої роботи), медико-біологічні обстеження (антропометричні вимірювання, функціональні обстеження, функціональна проба), педагогічні (спостереження, експеримент, тестування рівня фізичної підготовленості), психологічні та методи математичної статистики.

Методиками отримання емпіричних даних були анкетування, медико-біологічні обстеження; психологічне тестування та тестування рівня фізичної підготовленості.

Методи теоретичного дослідження використано для аналізу та узагальнення даних наукової та методичної літератури; аналізу інструктивних та нормативних документів вищої школи; визначення завдань дослідження та їх вирішення. Використання методів теоретичного дослідження забезпечувало визначення та проведення аналізу рівня й компонентів готовності майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи, а також з'ясування критеріїв оцінювання рівня цієї готовності й розробку організаційно-педагогічної програми та педагогічних умов підготовки кадрів до фізкультурно-оздоровчої роботи.

Методи емпіричного досліджування використано для вивчення сучасних тенденцій в освіті, стану вирішення проблеми формування готовності студентів педагогічних коледжів до фізкультурно-оздоровчої роботи, узагальнення досвіду вивчення студентами профільних дисциплін, перевірки ефективності компонентів організаційно-педагогічної програми та педагогічних умов підготовки кадрів.

Наукова новизна одержаних результатів:

- уперше визначено структуру готовності майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи у складі ціннісно-мотиваційного, когнітивного, діяльнісно-кондиційного та функціонального структурних компонентів;

- уперше обґрунтовано спосіб визначення та шкалу рівня готовності майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи, що передбачає застосування рівняння множинної регресії з урахуванням ступенів значущості компонентів;

- уперше визначено педагогічні умови та обґрунтовано доцільність їх застосування для формування готовності майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи;

- удосконалено організаційно-педагогічну програму формування готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи, яка відображає сутність «готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи», концепцію, мету, завдання, принципи, форми і послідовні етапи формування готовності; сутність і зміст поняття «готовність до фізкультурно-оздоровчої роботи»;

- набуло подальшого розвитку положення про важливість впливу мотивації, способу життя, фізичного розвитку, фізичної підготовленості студентів педагогічних коледжів на формування фізкультурних знань та навичок у майбутніх фахівців, запропоновано підходи щодо удосконалення змісту підготовки студентів до фізкультурно-оздоровчої роботи.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці оригінальної діагностичної методики визначення рівнів готовності студентів до фізкультурно-оздоровчої роботи, що передбачає застосування рівняння множинної регресії з урахуванням ступенів значущості компонентів; розробці рекомендацій щодо удосконалення організації процесу формування готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи – уведення модулів «Здоровий спосіб життя та його складові» та «Фізична рекреація» до змісту навчальних дисциплін та питань із цих модулів до екзаменаційних вимог; створенні та впровадженні комплексної навчальної дисципліни «Фізкультурно-оздоровча робота».

Результати дослідження можуть бути використані для підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури, початкових класів, трудового навчання, вихователів дошкільних установ, також для створення нових навчальних програм і посібників для студентів, які вивчають теорію і методику фізичного виховання на факультетах (відділеннях) фізичного виховання. Результати дослідження впроваджено в навчально-виховний процес Бродівського педагогічного коледжу імені Маркіяна Шашкевича, Самбірського державного педагогічного коледжу імені Івана Филипчак, Педагогічного коледжу Львівського національного університету імені Івана Франка, що підтверджено відповідними актами впровадження.

Особистий внесок здобувача полягає в теоретичній розробці та експериментальному обґрунтуванні основних ідей і положень дисертаційного дослідження: визначені актуальності обраної теми; виявленні проблемної ситуації, визначені мети та завдань; аналізі та систематизації даних літературних джерел; організації та проведенні констатувального експерименту; перевірці в ході формування педагогічного експерименту ефективності впровадження у практику організаційно-педагогічної програми, педагогічних умов та авторської діагностичної моделі готовності майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи; зборі, обробці, аналізі та узагальненні одержаних даних. Вибір методів і способів організації досліджень здійснено спільно з науковим керівником.

Апробація результатів дисертації. Матеріали досліджень обговорено на таких конференціях: Міжнародна наукова конференція «Молода спортивна наука України» (Львів, 2009), VI Міжнародна науково-практична конференція «Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи» (Дрогобич, 2011), щорічні звітні

науково-практичні конференції Бродівського педагогічного коледжу (Броди, 2009–2012), щорічні звітні науково-практичні конференції кафедри водних видів спорту ЛДУФК (Львів, 2009–2012).

Публікації. Основні положення, наукові та прикладні результати дисертаційного дослідження викладено у 9 працях, із них 8 у фахових наукових виданнях (3 одноосібних). Матеріали, які додатково відображають наукові результати дисертації, опубліковано в 1 патенті України на корисну модель та в 1 науковій праці.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційне дослідження викладено на 230 сторінках, із них 190 сторінок основного тексту. Дисертація складається зі змісту, переліку умовних скорочень, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел, шести додатків. Проаналізовано 195 джерел, із них 22 опубліковано іноземними мовами. Цифровий матеріал та ілюстрації подано у 33 таблицях та 15 рисунках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність проблеми, сформульовано мету й завдання дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, визначено особистий внесок автора, описано сферу апробації та впровадження результатів дослідження.

У першому розділі дисертації «**Проблеми і перспективи підготовки кадрів з фізичного виховання в Україні**» узагальнено структуру професійної підготовки майбутніх фахівців: види професійної діяльності, професійні функції, структурні компоненти професійної підготовленості майбутніх учителів; проаналізовано складові структурно-компонентної моделі готовності вчителя до фізкультурно-оздоровчої роботи: спеціальні знання, уміння, навички, фізичну підготовленість, мотивацію, здоровий спосіб життя та рівень здоров'я.

Установлено, що ефективність фізкультурно-оздоровчої роботи вчителя залежить не тільки від фахової компетентності та методичної майстерності, але й від здоров'я, фізичного розвитку, фізичної підготовленості.

Водночас дослідження свідчать, що вчителі молодшої школи, учителі-предметники, вихователі дошкільних установ та частково вчителі фізичної культури характеризуються невисокими показниками фізичної підготовленості, здоров'я, недостатнім рівнем розвитку та інших компонентів готовності до ФОР. Це зумовлює необхідність удосконалення системи фізичного виховання студентів у вищих педагогічних навчальних закладах I–II рівнів акредитації, обґрунтування педагогічних умов формування їх готовності до ФОР.

Готовність майбутніх учителів до ФОР інтегрує в собі такі структурні компоненти: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-кондиційний та функціональний.

У другому розділі «**Методи й організація дослідження**» описано та обґрунтовано систему методів дослідження відповідно до об'єкта, предмета, мети й завдань, а також етапів дослідження.

Дослідження проводилося за участю студентів Бродівського педагогічного коледжу імені Маркіяна Шашкевича, Самбірського державного педагогічного

коледжу імені Івана Филипчика, Педагогічного коледжу Львівського національного університету імені Івана Франка.

На першому етапі (жовтень 2008 р. – березень 2009 р.) було проаналізовано вітчизняні й закордонні джерела з питань методології, теорії і практики фізичного виховання студентів та організацію ФОР у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації. Визначено структурно-компонентний склад готовності студентів до ФОР. Застосовувалися такі методи: аналіз та узагальнення, контент-аналіз, педагогічне спостереження, анкетування.

На другому етапі (жовтень 2008 р. – червень 2009 р.) були проведені аналіз і узагальнення, констатувальний педагогічний експеримент, педагогічне спостереження, моделювання. Аналізувалися навчальні плани підготовки молодших спеціалістів педагогічних коледжів Львівської області. Було здійснено аналіз компонентів (ціннісно-мотиваційного, когнітивного, функціонального і діяльнісно-кондиційного) та інтегрального показника рівня готовності 1238 студентів Бродівського, Самбірського та Львівського педагогічних коледжів до ФОР. На підставі отриманих даних було розроблено *організаційно-педагогічну програму та педагогічні умови* формування готовності студентів педагогічних коледжів до ФОР; перевірено основні положення формувального експерименту.

Узагальнення результатів проведеного контент-аналізу та власного педагогічного досвіду пошукувача дали можливість розробити та описати *авторську діагностичну методiku* визначення рівнів готовності студентів до фізкультурно-оздоровчої роботи, що містить критерії оцінювання та рівні готовності. Означена методика базується на розумінні змістового навантаження «готовності» як комплексного, багаторівневого поняття. Зміст його складників визначається системними механізмами взаємодії домінуючих новоутворень і виявляється в показниках, що є ключовими для характеристики сформованості того чи іншого компонента.

Кількісні характеристики коефіцієнтів, значущість впливу компонентів на загальну готовність студента до фізкультурно-оздоровчої роботи визначено шляхом контент-аналізу відповідних літературних джерел, узагальнення досвіду роботи з підготовки студентів у навчальних закладах, а також результатів анкетування, бесід із викладачами, власним досвідом. Так було створено множинну регресійну *модель готовності* студентів до ФОР. Вона визначалася з допомогою рівняння

$$Y = 5,32 - 0,035D - 0,026K - 0,53\Phi - 0,047ЦМ,$$

де: Y – рівень готовності до фізкультурно-оздоровчої діяльності;

D – діяльнісно-кондиційний компонент передбачає фізичну підготовку (процес) і фізичну підготовленість (результат процесу підготовки), уміння планувати, організовувати й здійснювати фізкультурно-оздоровчу роботу; активність у позанавчальній діяльності з фізичного самовдосконалення;

K – когнітивний компонент (професійна компетентність) становить кількість і якість теоретичних знань, що є важливою складовою психолого-педагогічної та медико-біологічної підготовленості студентів до майбутньої діяльності, професійні уміння вчителя, які забезпечують

ефективність його професійної діяльності;

Ф – функціональний компонент містить сукупність біомедичних показників та інтегральних показників стану здоров'я майбутнього вчителя; уміння планувати, організувати й здійснювати самоконтроль під час фізкультурно-оздоровчої роботи; володіння різними методиками й технологіями оздоровлення;

ЦМ – ціннісно-мотиваційний компонент – потреба в регулярній оптимальній руховій активності, усвідомлення її важливості в контексті власного життя й професійної діяльності; система ціннісних орієнтацій та смислових установок, які спонукають до дотримання здорового способу життя.

Застосування множинної регресійної моделі готовності дозволило з'ясувати *критерії оцінювання* рівня готовності студентів до ФОР. Аналіз та узагальнення компонентів готовності студентів, залежно від їх рівня, дали право сформулювати змістові характеристики кожного рівня готовності. Установлено такі межі 5-ти рівнів готовності: низький – 5,005 у. о. і більше; нижчий за середній – 4,789–5,004 у. о.; середній – 4,573–4,788 у. о.; вищий за середній 4,357–4,572 у. о.; високий – 4,356 у. о. і менше.

На третьому етапі (вересень 2009 р. – червень 2010 р.) проведено формувальний педагогічний експеримент: вивчено результати впровадження експериментальної (авторської) організаційно-педагогічної програми підготовки студентів педагогічних вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації до ФОР.

Формувальний педагогічний експеримент передбачав упровадження у практику навчально-виховного процесу вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації організаційно-педагогічної програми та створення педагогічних умов для підвищення рівня готовності студентів педагогічних коледжів до фізкультурно-оздоровчої роботи.

Оскільки результати попередніх досліджень довели однорідність контингенту студентів за більшістю показників, то формувальний експеримент був організований на базі одного Бродівського педагогічного коледжу імені Маркіяна Шашкевича.

Для проведення педагогічного експерименту за погодженням дирекції та педагогічної ради коледжу було впроваджено організаційно-педагогічну програму й педагогічні умови для студентів усіх академічних груп чотирьох курсів Бродівського педагогічного коледжу.

До контрольних груп (КГ) належали студенти, протестовані на констатувальному етапі дослідження (які навчалися у традиційних умовах до впровадження розробленої автором організаційно-педагогічної програми).

В експериментальних групах (ЕГ) у процесі занять та позааудиторної діяльності впроваджували обґрунтовані педагогічні умови готовності студентів до ФОР. Усі інші умови, які могли впливати на формування готовності студентів до ФОР, були аналогічними.

Перевірку ефективності визначених педагогічних умов і програми формування готовності студентів до ФОР здійснено за допомогою контрольних діагностичних зрізів, які проводилися до і після формувального експерименту.

Четвертий етап (липень 2010 р. – вересень 2012 р.) передбачав аналіз і теоретичне узагальнення результатів дослідження; формування загальних висновків, оформлення роботи.

У третьому розділі **«Рівень компонентів готовності студентів до фізкультурно-оздоровчої роботи»** наведено результати тестування фізичної підготовленості студентів вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації; аналіз ціннісних орієнтацій, способу життя, працездатності та захворюваності, соматичного здоров'я, фізичного розвитку; рівень теоретичної та практичної підготовленості студентів.

Одним із найважливіших компонентів готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи можна вважати спосіб життя студентів. Аналізуючи відповіді на запитання анкети, ми дійшли висновку, що менше ніж половина (лише 39,6 %) студентів педагогічних коледжів вважають свій спосіб життя здоровим, 20,9 % не вбачають його здоровим, 39,3 % вагаються при виборі відповіді. Звертає на себе увагу той факт, що суттєва частина студентів (39,3 %) не переконані в тому, чи їхній спосіб життя можна вважати здоровим – можливо, це пов'язано з відсутністю в цих студентів-педагогів достатнього обсягу знань про здоровий спосіб життя. Також можемо припустити, що вони намагаються дотримуватися здорового способу життя, проте це їм вдається не завжди. Звертаємо увагу, що подібні результати відповіді на це запитання отримали в різних коледжах Західного регіону.

У результаті аналізу анкетних даних були виявлені окремі зміни в показниках, що є складовими компонентів готовності студентів до ФОР, а саме:

- знижується освітній потенціал занять з фізичного виховання;
- зростає потреба розважитися, відпочити, отримати задоволення;
- частішають нарікання на застарілий інвентар та несучасні види спорту, їх одноманітність, а також на завищені нормативні вимоги;
- самостійна рухова активність студентів на дозвіллі має нерегулярний характер, її обсяг є недостатнім для забезпечення гармонійного фізичного розвитку;
- кількість тих, що курять, вживає алкоголь, зростає з кожним курсом; унаслідок цього збільшується кількість студентів, які не виконують фізичні вправи на дозвіллі;
- фігура і здоров'я студентів мають дещо вищий за середній рівень, рівень фізичної підготовленості – нижчий за середній;
- спостерігається уповільнення темпів підвищення результатів фізичної підготовленості студентів;
- зафіксовано істотні відмінності в показниках ваго-зростового індексу у студентів 4-го курсу в порівнянні з попередніми роками навчання;
- індекс Руф'є характеризує рівень працездатності серцево-судинної системи студентів чоловічої статі як такий, що знаходиться на нижній межі середнього рівня та межує із задовільною оцінкою, а жіночої – як задовільний;
- у студентів 4-го курсу працездатність серцево-судинної системи різко погіршується;
- кожен другий студент наприкінці навчального дня скаржиться на значну втомлюваність, у студентів 1–4 курсів спостерігається висока захворюваність упродовж року.

Студенти відділення «Фізичне виховання» позитивно відрізняються від студентів решти відділень педагогічного коледжу за низкою показників. У них зафіксовано відносно найвищий рівень показників фізичного розвитку, соматичного здоров'я і фізичної підготовленості, задовільний адаптаційний потенціал серцево-судинної системи, теоретичної підготовленості з фізкультурно-оздоровчої роботи (табл. 1), імовірно, унаслідок більшої частки впливу факторів фізичного виховання.

Студенти цього відділення сприймають заняття з фізичного виховання як можливість професійного удосконалення – поліпшення своєї теоретичної та фізичної підготовленості. Для них характерні регулярні фізичні навантаження, окрім занять із фізичного виховання. Поза тим, студенти цього відділення курять до 10 цигарок за день, серед них відносно найбільша кількість таких, що вживають алкогольні напої щодня, і найменша – тих, хто не вживає алкоголю.

Регулярність додаткової рухової активності на відділенні «Трудове навчання» є однією з найвищих. Крім того, серед цих студентів є також значна кількість курців, що викурюють до 10 цигарок за день. Часті, але незначні захворювання вони звикли переносити на ногах, не звертаючись за медичною допомогою. Студенти відчують значну втомленість наприкінці навчального дня практично усіх м'язових груп і очей.

Значна втомлюваність свідчить про важливість підвищення недостатнього рівня розвитку фізичної працездатності усіх м'язових груп, необхідність навчання методик розслаблення і зменшення тону м'язів засобами фізичного виховання. Рівень фізичної підготовленості є одним із найвищих у коледжі, соматичного здоров'я – найвищим, теоретичної підготовленості з фізкультурно-оздоровчої роботи – одним із найнижчих.

У більшості студентів відділення «Початкове навчання» додаткова рухова активність має епізодичний характер.

Майже половина студентів відділення хворіли впродовж року з пропуском занять і звертанням до медиків за допомогою; більшість відчуває значну втомленість наприкінці навчального дня практично усіх м'язових груп і очей. Рівень теоретичної підготовленості до фізкультурно-оздоровчої роботи порівняно найгірший, фізичної – також невисокий.

Для відносно найменшої кількості студентів відділення «Дошкільне виховання» характерні заняття спортом у вільний від навчання час. Як наслідок – порівняно найбільша кількість відчуває значну втомленість наприкінці навчального дня практично усіх м'язових груп і очей; відносно найбільша кількість студентів цього відділення хворіли з пропуском занять. Адаптаційний потенціал серцево-судинної системи – напружений, рівень соматичного здоров'я – низький, тому функціональний стан основних систем організму цих студентів порівняно найслабший. Фізична й теоретична підготовленість з фізкультурно-оздоровчої роботи є найнижчою.

Попри те, студенти цього відділення відносно найменше цікавляться можливістю оздоровлення під час занять із фізичного виховання і проявляють найменше бажання удосконалити статуру, рівень фізичної підготовленості, здоров'я тощо й отримати фахові знання.

Таким чином необхідно розробити систему заходів, щоб зацікавити студентів і навчити їх методик поліпшення стану здоров'я засобами фізичного виховання.

Таблиця 1

**Індекси соматичного здоров'я, адаптаційного потенціалу,
фізичного стану й біологічного віку студентів**

Показники Відділення	Кількість студентів	Соматичне здоров'я		Адаптаційний потенціал		Фізичний стан		Біологічний вік	
		Кількість балів ($X \pm m$)	Рівень	Кількість балів ($X \pm m$)	Рівень	Кількість балів ($X \pm m$)	Рівень	Кількість балів ($X \pm m$)	Відповідність паспорту
<i>порівняння за відділеннями</i>									
ФВ	52	5,00±0,52	НС	2,08±0,03	задовільн.	0,64±0,01	середній	39,80±1,00	перевищує паспортний
ТН	92	5,68±0,60	НС	2,13±0,03	напру	0,61±0,02		41,90±0,80	
ДВ	54	2,89±0,47	Н	2,12±0,05	-жен.	0,58±0,02		34,50±1,10	
ПН	165	2,27±0,24	Н	2,13±0,02		0,60±0,01		33,10±0,60	
ФВ–ДВ	–	$t=3,29^{***}$	–	$t=0,68$	–	$t=2,24^*$	–	$t=6,36^{***}$	–
ТН–ДВ	–	$t=3,31^{***}$	–	$t=0,22$	–	$t=2,16^*$	–	$t=5,40^{**}$	–
ТН–ПН	–	$t=5,67^{***}$	–	$t=0$	–	$t=0$	–	$t=8,50^{***}$	–
ФВ–ПН	–	$t=5,45^{***}$	–	$t=1,37$	–	$t=2,11^*$	–	$t=5,60^{***}$	–
ДВ–ПН	–	$t=1,17$	–	$t=0,22$	–	$t=0,91$	–	$t=1,15$	–
ТН–ФВ	–	$t=0,70$	–	$t=1,02$	–	$t=1,07$	–	$t=1,60$	–
<i>порівняння за статтю</i>									
Чол.	91	7,06±0,50	С	2,10±0,03	задов.	0,64±0,02	С	44,48±0,70	перевищує паспортний
Жінки	273	2,48±0,21	Н	2,13±0,02	напру-жен.	0,60±0,01	С	33,86±0,49	
Чол. – жін.	–	$t=8,40^{***}$	–	–	$t=1,21$	$t=2,10^*$	–	$t=12,4^{***}$	–
<i>порівняння за роками навчання</i>									
2 курс	181	3,10±0,27	Н	2,14±0,02	напру-жен.	0,60±0,01	С	36,50±0,70	перевищує паспортний
3 курс	183	4,13±0,36	НС	2,10±0,02	задов.	0,62±0,02	С	36,50±0,60	
4 курс	181	2,36±0,23	Н	2,20±0,02	напру-жен.	0,59±0,01	С	34,77±0,77	
2–3	–	$t=2,30^*$	–	$t=1,15$	–	$t=2,5^*$	–	$t=0,00$	–
2–4	–	$t=2,00^*$	–	$t=2,52^*$	–	$t=1,16$	–	$t=1,15$	–
3–4	–	$t=4,13^{***}$	–	$t=3,80^{***}$	–	$t=3,34^{***}$	–	$t=1,15$	–

- Примітки: 1. Назви відділень: ДВ – дошкільне виховання, ПН – початкове навчання, ТН – трудове навчання, ФВ – фізичне виховання.
 2. * – достовірність розбіжностей при $p < 0,05$.
 3. ** – достовірність розбіжностей при $p < 0,01$.
 4. *** – достовірність розбіжностей при $p < 0,001$.
 5. С – середній рівень.
 6. НС – нижчий за середній рівень.

Отже, нашими дослідженнями було встановлено, що рівень окремих компонентів готовності студентів педагогічних коледжів до фізкультурно-оздоровчої роботи є невисоким, з роками навчання у виші відбуваються негативні зміни, існують суттєві відмінності за низкою ціннісно-мотиваційних, функціональних показників та фізичної підготовленості студентів різних відділень. Соціальна важливість підготовленості майбутніх фахівців із цього розділу роботи вимагає створення і впровадження спеціальних заходів у навчально-виховний процес педагогічних коледжів.

У четвертому розділі **«Обґрунтування організаційно-педагогічної програми формування готовності студентів педагогічних коледжів до фізкультурно-оздоровчої роботи та перевірка її ефективності»** подано теоретичне та експериментальне обґрунтування та зміст авторської програми.

Була розроблена та обґрунтована методика вимірювання й оцінювання результатів підготовки майбутніх учителів до фізкультурно-оздоровчої роботи, яка дала можливість визначити рівні сформованості професійної готовності на основі запропонованих у дисертаційному дослідженні показників і критеріїв.

Авторська діагностична методика містила множинну регресійну модель готовності студентів до фізкультурно-оздоровчої роботи, рівні готовності з їхніми змістовими характеристиками і критерії готовності.

Визначено й охарактеризовано рівні сформованості готовності майбутніх учителів до фізичного самовдосконалення. Складовими готовності були ціннісно-мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-кондиційний та функціональний компоненти.

На підставі аналізу літератури та практики фізичного виховання визначено й обґрунтовано педагогічні умови формування в студентів педагогічних коледжів готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи: застосування індивідуально-групового підходу в удосконаленні інваріантної та варіативної частин освітньо-професійних програм підготовки майбутніх учителів; упровадження програми формування культури здоров'я студентів; поступове та планомірне використання засобів та форм відповідно до етапів формування готовності студентів педагогічних коледжів до фізкультурно-оздоровчої роботи; удосконалення змісту навчальної дисципліни «Фізичне виховання»; розробка та впровадження комплексної навчальної дисципліни «Фізкультурно-оздоровча робота»; поліпшення якості контролю за готовністю до фізкультурно-оздоровчої роботи студентів.

З'ясовано, що формування готовності майбутніх фахівців до фізичного самовдосконалення доцільно здійснювати за такими етапами: ціннісно-орієнтаційний, проектувально-конструктивний, регулятивно-синтезуючий та контрольньо-коригувальний. Кожний етап передбачає реалізацію специфічних завдань і використання відповідних форм навчально-виховної діяльності.

У результаті проведеного дослідження було встановлено, що усі компоненти готовності залежать від статі студентів (табл. 2).

Так, спостерігаються достовірно вищі рівні сформованості ціннісно-мотиваційного, функціонального та діяльнісно-кондиційного компонентів у представників чоловічої статі.

Порівняльна характеристика складових готовності студентів педагогічного коледжу до ФОР

Показники	Компоненти готовності			
	ціннісно-мотиваційний	функціональний	діяльнісно-кондиційний	когнітивний
<i>порівняння за статтю</i>				
Чол.(n=91)	3,48±0,04	3,06±0,50	4,20±0,12	3,82±0,05
Жін.(n=273)	3,37±0,02	2,48±0,21	3,60±0,07	3,97±0,04
Чол.-жін.	<i>t</i> =2,3*	<i>t</i> =2,4*	<i>t</i> =2,4*	<i>t</i> =2,1*
<i>порівняння за роками навчання</i>				
2 курс (n=181)	3,44±0,03	3,10±0,27	3,97±0,18	3,31±0,02
3 курс (n=183)	3,37±0,03	3,13±0,36	3,70±0,16	4,32±0,06
4 курс (n=181)	3,39±0,03	2,36±0,23	3,70±0,09	4,29±0,03
2–3	<i>t</i> =1,90	<i>t</i> =1,30	<i>t</i> =2,5**	<i>t</i> =15,0***
3–4	<i>t</i> =0,47	<i>t</i> =4,13***	<i>t</i> =0,1	<i>t</i> =0,15
2–4	<i>t</i> =1,17	<i>t</i> =2,00*	<i>t</i> =1,2	<i>t</i> =27,0***
<i>порівняння за відділеннями</i>				
ФВ (n=52)	3,55±0,03	3,00±0,52	4,29±0,11	3,76±0,07
ТН (n=92)	3,40±0,02	2,98±0,60	3,71±0,12	3,72±0,07
ПН (n=165)	3,37±0,04	2,27±0,24	3,63±0,09	3,95±0,06
ДВ (n=54)	3,31±0,04	2,44±0,47	3,52±0,04	4,14±0,05
ФВ–ДВ	<i>t</i> =4,8***	<i>t</i> =3,01**	<i>t</i> =8,00***	<i>t</i> =4,5***
ТН–ДВ	<i>t</i> =3,06**	<i>t</i> =3,2**	<i>t</i> =3,2**	<i>t</i> =4,8***
ТН–ПН	<i>t</i> =2,3*	<i>t</i> =5,67***	<i>t</i> =1,7	<i>t</i> =2,5*
ФВ–ПН	<i>t</i> =4,2***	<i>t</i> =9,64***	<i>t</i> =3,6**	<i>t</i> =1,8
ДВ–ПН	<i>t</i> =3,2**	<i>t</i> =1,3	<i>t</i> =1,8	<i>t</i> =2,3*
ТН–ФВ	<i>t</i> =2,3*	<i>t</i> =2,5*	<i>t</i> =2,5*	<i>t</i> =0,4

Примітки: 1. Назви відділень: ДВ – дошкільне виховання, ПН – початкове навчання, ТН – трудове навчання, ФВ – фізичне виховання.
2. Вірогідність розбіжностей: * – $p < 0,05$; ** – $p < 0,01$; *** – $p < 0,001$.

Натомість у студенток зафіксовано достовірно вищий рівень розвитку когнітивного компонента готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи.

Результати нашого дослідження підтвердили численні дані спеціальної літератури про погіршення ставлення студентів до фізичного виховання, зниження показників фізичної підготовленості студентів, а отже, і показників здоров'я під час навчання на старших курсах.

За даними таблиці видно, що у студентів 3-го року навчання спостерігається близьке до достовірного погіршення величин ціннісно-мотиваційного чинника й достовірне – діяльнісно-кондиційного, а на 4-му році навчання – функціонального. Лише в когнітивному чиннику спостерігалися позитивні зміни з роками навчання студентів, що свідчить про набуття ширшого кола теоретичних та методичних знань та умінь.

Порівняння показників готовності за відділеннями показало, що практично усі її складові (за винятком когнітивного) є відносно найвищими на відділенні «Фізичне виховання», суттєво нижчими – на відділенні «Трудове навчання» і найслабшими – на відділеннях «Початкове навчання» та «Дошкільне виховання».

Лише за рівнем теоретико-методичної підготовленості студенти відділень «Дошкільне виховання» та «Початкове навчання» переважають студентів відділень «Фізичне виховання» та «Трудове навчання», що свідчить про відносно вищу успішність навчання дівчат порівняно з хлопцями. Поза тим, як і в попередньому випадку, обсяг знань із фізкультурно-оздоровчої роботи не впливає прямо на участь студентів у цих заходах. Найбільші за обсягом зміни спостерігалися у складових функціонального компонента готовності студентів ЕГ (табл. 3).

Таблиця 3

Порівняльна характеристика складових готовності студентів контрольної та експериментальних груп до фізкультурно-оздоровчої роботи в ході експерименту, ($X \pm m$)

Показники	Компоненти готовності			
	ціннісно-мотиваційний	функціональний	діяльнісно-кондиційний	когнітивний
<i>на початку ПЕ</i>				
КГ (n=727)	3,42±0,03	3,26±0,30	3,68±0,10	3,87±0,04
ЕГ (n=724)	3,43±0,03	2,48±0,21	3,62±0,09	3,87±0,04
КГ-ЕГ	$t=0$	$t=0,08$	$t=0,01$	$t=0$
<i>після завершення ПЕ</i>				
КГ (n=727)	3,52±0,03	3,49±0,32	4,22±0,14	4,03±0,03
ЕГ (n=724)	4,47±0,05	4,21±0,52	4,67±0,15	4,23±0,05
ЕГ поч.-кін.	$t=2,84^{**}$	$t=5,18^{***}$	$t=2,64^{**}$	$t=1,99^*$
КГ поч.-кін.	$t=1,44$	$t=1,95$	$t=2,03^*$	$t=1,54$
КГ-ЕГ	$t=5,80^{***}$	$t=8,40^{***}$	$t=3,51^{***}$	$t=2,14^{**}$

Примітка. Вірогідність розбіжностей: * – $p < 0,05$; ** – $p < 0,01$; *** – $p < 0,001$.

У студентів КГ зрушення показників були близькими до вірогідних, проте значно нижчими (6,59 %).

Студенти ЕГ стали рідше скаржитися на втомленість і погане самопочуття, їх захворюваність знизилася.

Відносно найбільші поліпшення (22,4 % та 23,2 %) спостерігалися в діяльнісно-кондиційному та ціннісно-мотиваційному компонентах готовності студентів ЕГ.

Це пояснювалося тим, що рухова активність студентів у вільний від навчання час значно зросла в результаті поліпшення ставлення студентів до власної рухової активності та впровадження у навчально-виховний процес заходів, які ми розробили з урахуванням установлених на попередніх етапах фактів.

Найменші (8,5 %), проте, також достовірні поліпшення спостерігалися в когнітивному компоненті. Невеликі підвищення, імовірно, пояснюються відносно високим вихідним рівнем когнітивного компонента готовності.

Достовірно більші зміни спостерігалися у студентів експериментальних груп, що свідчить про переваги авторської програми формування готовності студентів до фізкультурно-оздоровчої роботи над традиційною.

У підсумку рівень готовності студентів ЕГ зріс на 9,17 % і оцінювався після завершення педагогічного експерименту як вищий за середній.

Наприкінці педагогічного експерименту спостерігалася істотна відмінність між зміною середніх значень показників студентів експериментальної та контрольної груп.

У результаті значна кількість студентів (13,43 %) досягла високого рівня. З 26,86 % до 31,86 % зросла кількість студентів, яким властивий вищий за середній рівень готовності, з 31,63 % до 38,14 % збільшилася кількість студентів із середнім рівнем готовності.

Водночас зменшився відсоток студентів із низьким (з 10,00% до 2,52%) і нижчим за середній (з 20,97 % до 14,29 %) рівнями готовності до ФОР (рис. 1).

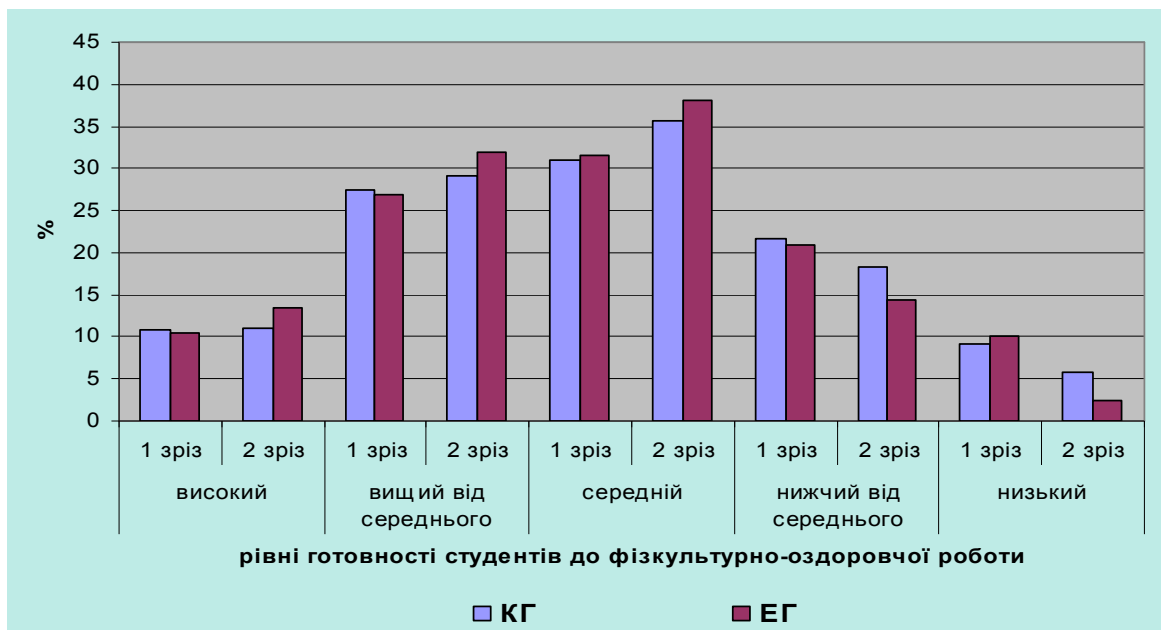

Рис. 1. Зміни кількості студентів із різними рівнями готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи в умовах педагогічного експерименту

У п'ятому розділі «Аналіз і обговорення результатів дослідження» підсумовано результати дослідження.

У результаті проведеного дисертаційного дослідження було встановлено наукові факти трьох ступенів новизни: ті, що підтверджують наявні, ті, що доповнюють і розширюють наявні, і абсолютно нові.

Підтверджено:

- дані (Н.М. Мацкевич, 2001; А.Г. Черноштан, 2002; І.П. Чабан, 2002; Л.П. Сущенко, 2003; І.А. Зязюн, 2003, 2005; М.В. Карченкова, 2004; Л.О. Демінська, 2004, 2005; В.А. Стоянов, 2005; М.П. Римар, В.І. Іванов, 2005; В.М. Красота, 2006; О.М. Сухойваненко, 2006; Л.І. Іванова, 2007; Б.А. Максимчук, 2007; Ю.О. Коваленко, 2008; А.С. Кошолуп, 2009; П.В. Шмигов, 2009) про компоненти структури готовності студентів до фізкультурно-оздоровчої діяльності;

- дані (В.У. Крамар, 2002; В.У. Крамар, 2002; В.А. Стоянов, 2002; Л.П. Долженко, 2003; А.О. Міненко, 2004; С.Ю. Путров, 2006; О.А. Качан, 2009; Т.Л. Білоус, 2009; Т.В. Бондаренко, 2009; М.А. Красуля, 2011; О.М. Ольховой, 2011; О.П. Митчик, 2011; Л. Щур, 2011; Т. Сичова, 2011; О.О. Біліченко, 2011; Н. Борейко, 2011; О. Римар, 2011) про спосіб життя, потреби й мотиви фізичного виховання студентів, низькі показники рухової активності, соматичного здоров'я, фізичного розвитку й фізичної підготовленості студентської молоді та їх погіршення з роками навчання у ВНЗ;

- дані (Ю.М. Шкретій, 1996; Н. Хоменко, 2003; В.І. Іванов, 2004; Г.Є. Іванова, 2004; Ю.О. Коваленко, 2008; Р.П. Карпюк, 2010; В.Г. Омеляненко, 2011) щодо шляхів удосконалення підготовки кадрів для фізкультурно-оздоровчої роботи та формування позитивного ставлення студентів до здорового способу життя;

- дані Л. П. Сущенко (2003) про те, що нормативні вимоги, які не відповідають середньому рівню фізичної підготовленості нинішнього покоління молодих людей, суттєво погіршують їх мотивацію до регулярного відвідування занять з фізичного виховання зокрема і занять фізичними вправами назагал;

- дані С.Г. Гривенко (2011), О.А. Свернтьєва (2011) про те, що застосування сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі сприяє підвищенню мотивації, а відтак і ступеня готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи студентів;

- дані В.І. Наумчука (2002) про фаховий підхід студентів відділень «Фізичного виховання» у професійній підготовці до фізкультурно-оздоровчої роботи.

У результаті дисертаційного дослідження **вперше** визначено структуру готовності студентів, майбутніх фахівців, до фізкультурно-оздоровчої роботи у складі ціннісно-мотиваційного, когнітивного, діяльнісно-кондиційного, функціонального структурних компонентів; уперше обґрунтовано спосіб визначення та шкалу рівня готовності студентів педагогічних спеціальностей до фізкультурно-оздоровчої роботи, що передбачає застосування рівняння множинної регресії з урахуванням ступенів значущості компонентів.

Уперше визначено педагогічні умови й обґрунтовано доцільність їх застосування для формування готовності майбутніх учителів до фізкультурно-оздоровчої роботи: застосування індивідуально-групового підходу в удосконаленні інваріантної та варіативної частин освітньо-професійних програм підготовки майбутніх учителів спеціальностей «Фізичне виховання», «Трудове навчання», «Початкове навчання» та «Дошкільне виховання» для послідовного формування компонентів

готовності випускників педагогічних коледжів до фізкультурно-оздоровчої роботи відповідно до вимог галузевого стандарту вищої освіти; упровадження програми формування культури здоров'я студентів; поступове та планомірне використання засобів та форм відповідно до етапів формування готовності студентів педагогічних коледжів до фізкультурно-оздоровчої роботи; удосконалення змісту навчальної дисципліни «Фізичне виховання»; розробка на основі міжпредметних зв'язків та впровадження комплексної навчальної дисципліни «Фізкультурно-оздоровча робота» та її навчально-методичного забезпечення; удосконалення системи контролю за готовністю студентів до фізкультурно-оздоровчої роботи.

Уперше встановлено, що для студентів педагогічних спеціальностей характерний відносно вищий рівень мотивації до фізкультурно-оздоровчої роботи і «здоровіший» спосіб життя порівняно зі студентами технічних ВНЗ.

Розширено й доповнено наявні відомості про мотиви, що спонукають студентів різних відділень педагогічних коледжів до фізичного виховання; про регулярність занять спортом на дозвіллі серед студентів різних відділень педагогічних коледжів.

Удосконалено організаційно-педагогічну програму формування готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи, яка відображає сутність «готовності студентів педагогічних коледжів до фізкультурно-оздоровчої роботи», концепцію, мету, завдання, принципи, форми й послідовні етапи формування готовності; конкретизовано критерії для визначення готовності студентів педагогічних коледжів до фізкультурно-оздоровчої роботи (ціннісно-мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-кондиційний, функціональний).

З'ясовано рівень самооцінки студентами педагогічних спеціальностей показників статури, здоров'я, фізичної і теоретичної підготовленості з фізичного виховання і основ здорового способу життя.

Виявлено, що студенти відділень «Фізичне виховання» і «Трудове навчання» відрізняються від студентів інших відділень відносно вищими показниками соматичного здоров'я, фізичного стану, адаптаційного потенціалу, поряд із цим біологічного віку, що є негативною прогностичною ознакою; відносно найслабше засвоєні розділи фахової підготовки студентів педагогічних коледжів до фізкультурно-оздоровчої роботи. Установлено особливості ціннісно-мотиваційного, когнітивного, функціонального та діяльнісно-кондиційного показників готовності студентів різних відділень педагогічного коледжу; охарактеризовано рівні (низький, нижчий за середній, середній, вищий за середній, високий) готовності студентів до фізкультурно-оздоровчої роботи.

ВИСНОВКИ

1. Теоретичний аналіз наукових праць дозволив зробити висновок про існування кадрової проблеми підготовки до фізкультурно-оздоровчої роботи. Попри те, підготовка кваліфікованих фахівців, здатних на високому професійному рівні керувати процесом фізичного виховання дітей дошкільного та шкільного віку, є однією з важливих умов підвищення організації фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх навчальних закладах та дошкільних установах.

2. Установлено, що основними структурними компонентами готовності майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи є ціннісно-мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-кондиційний та функціональний.

Змістовну складову ціннісно-мотиваційного структурного компонента готовності майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи детерміновано сформованістю інтересу до здорового способу життя; когнітивного – професійними знаннями, уміннями та навичками; діяльнісно-кондиційного – фізичною підготовкою і підготовленістю; функціонального – станом соматичного здоров'я.

3. Відповідно до визначених структурних компонентів готовності майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи критеріями її оцінювання є рівень сформованості ціннісно-мотиваційної готовності студентів, їх когнітивної, діяльнісно-кондиційної та функціональної готовностей.

Множинна регресійна модель готовності студентів до фізкультурно-оздоровчої роботи визначається рівнянням

$$Y = 5,32 - 0,035D - 0,026K - 0,53\Phi - 0,047ЦМ,$$

де: Y – рівень готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи;

D – діяльнісно-кондиційний компонент;

K – когнітивний компонент;

Φ – функціональний компонент;

$ЦМ$ – ціннісно-мотиваційний компонент.

Установлено кількісні показники рівня готовності студентів до фізкультурно-оздоровчої роботи, згідно з якими низький рівень визначається показником понад 5,005 у. о, рівень нижчий за середній – показниками в межах 4,789–5,004 у. о, середній рівень – показниками в межах 4,573–4,788 у. о, рівень вищий за середній – показниками в межах 4,357–4,572 у. о. та високий рівень – показниками до 4,356 у. о.

4. Установлено, що вихідний рівень готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи та його компонентів у майбутніх фахівців є нижчим за середній ($4,7 \pm 0,01$ у. о.), з тенденцією погіршення впродовж навчання, з суттєвою диференціацією в студентів різних спеціальностей.

Показники рівня окремих структурних компонентів готовності майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи становить $3,2 \pm 0,28$; $3,4 \pm 0,03$; $3,7 \pm 0,13$ та $3,8 \pm 0,03$ бала для функціонального, ціннісно-мотиваційного, діяльнісно-кондиційного та когнітивного компонентів відповідно.

5. Організаційно-педагогічна програма формування готовності майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи інтегрує поняття готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи, концепцію, мету й завдання, принципи, послідовність етапів і форм підготовки; змістовні характеристики і критерії готовності, авторську діагностичну методику, що містить множинну регресійну модель готовності студентів до фізкультурно-оздоровчої роботи та педагогічні умови формування цієї готовності.

Педагогічні умови формування готовності фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи передбачають застосування індивідуально-групового підходу в удосконаленні інваріантної та варіативної частин освітньо-професійних програм підготовки майбутніх фахівців різних спеціальностей послідовного формування

компонентів їхньої готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи відповідно до вимог державного стандарту, а саме:

- упровадження програми формування культури здоров'я студентів;
- поступове та планомірне використання засобів та форм відповідно до етапів формування готовності майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи;
- удосконалення змісту навчальної дисципліни «Фізичне виховання»;
- розробка та впровадження комплексної навчальної дисципліни «Фізкультурно-оздоровча робота» на основі міжпредметних зв'язків та її навчально-методичного забезпечення;
- поліпшення якості контролю за готовністю до фізкультурно-оздоровчої роботи студентів.

6. Застосування авторської програми формування готовності майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої роботи показало її високу порівняльну ефективність.

Достовірно більші зміни спостерігалися у студентів експериментальних груп, що свідчить про переваги авторської програми формування готовності студентів до фізкультурно-оздоровчої роботи над традиційною.

Варто зазначити, що більші зміни були зафіксовані у відносно найгірше розвинутих сторонах готовності студентів експериментальної групи, зафіксованих на початку педагогічного експерименту, – ціннісно-мотиваційному та функціональному 30,3 % і 69,7 % проти 29 % – діяльнісно-кондиційному і 9,3 % – когнітивному). Значна кількість студентів (18,4 %) досягла високого рівня.

Від 15,6 % до 25,4 % зросла кількість студентів, яким властивий вищий за середній рівень готовності, з 35,4 % до 40,4 % збільшилася кількість студентів із середнім рівнем готовності.

Водночас зменшився відсоток студентів із низьким (з 8,5 % до 2,1 %) і нижчим за середній (з 26,4 % до 13,4 %) рівнями готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи.

Рівень готовності студентів експериментальної групи зріс на 9,1 % і після завершення педагогічного експерименту оцінювався як вищий за середній.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів зазначеної проблеми. Потребують подальшого дослідження і вдосконалення питання формування готовності учителів та вихователів дошкільних установ до фізкультурно-оздоровчої діяльності.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

а) у наукових фахових виданнях

1. Романчишин О. Динаміка рівня фізичної підготовленості студентів педагогічного коледжу / Олег Романчишин, Олег Сидорко, Андрій Андрес // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2009. – Вип. 13, т. 2. – С.154–160.

2. Романчишин О. Соматичне здоров'я, адаптаційний потенціал, фізичний стан та біологічний вік студентів педагогічного коледжу / Олег Романчишин, Олег Сидорко, Марія Дика // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – № 11. – С. 98 – 101.

3. Романчишин О. Ціннісні орієнтації студентів педагогічних коледжів / Олег Романчишин, Олег Сидорко, Олег Кругляк, Мар'яна Порождько // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л, 2010. – Вип. 14, т.2. – С. 194–200.

4. Романчишин О. Спосіб життя, працездатність і захворюваність студентів педагогічних коледжів / Олег Романчишин, Олег Сидорко, Петро Мартин // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – № 6. – С. 93 – 97.

5. Романчишин О. Готовність студентів педагогічних коледжів до ФОР / Олег Романчишин // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2011. – № 3. – С. 16–22.

6. Романчишин О. М. Ціннісно-мотиваційні установки студентів факультету фізичного виховання педагогічного коледжу / О. М. Романчишин, О. Ю. Сидорко // Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту імені М. Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія. – Вінниця, 2011. – Вип. 12, т. 1. – С. 322–330.

7. Романчишин О. Шкідливі звички, втомлюваність і захворюваність студентів педагогічних коледжів / Олег Романчишин // Молода спортивна наука України, 2012. – № 3. – С. 156–165.

8. Романчишин О. М. Рівень теоретичної та практичної готовності кадрів до фізкультурно-оздоровчої роботи. / О. М. Романчишин // Спортивна наука України, 2013 №1 (52). – С. 38-43.

б) у інших виданнях

9. Спосіб визначення рівня готовності студентів педагогічних спеціальностей до фізкультурно-оздоровчої роботи : пат. 69490 Україна : МПК А61В 5/02/ Приступа Є. Н., Сидорко О. Ю., Сибіль М. Г., Боднар І. Р., Романчишин О. М. – № 13687 ; заявл. 21.11.2012 ; опубл. 25.04.2012, Бюл. № 8.

10. Романчишин О. Умови впровадження у навчально-виховний процес вищої педагогічної освіти педагогічних умов формування готовності майбутнього вчителя до ФОР / Олег Романчишин, Олег Сидорко // Materiały VIII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Naukowa myśl informacyjnej powieki – 2012» 07-15 marca 2012 roku. – Volume 12 – Pedagogiczne nauki.– Przemysł. – Nauka i studia, 2012. – P.21-25.

АНОТАЦІЇ

РОМАНЧИШИН Олег Миколайович. Формування готовності студентів педагогічних коледжів до фізкультурно-оздоровчої роботи. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. – Львівський державний університет фізичної культури, Львів, 2013 р.

Дисертацію присвячено удосконаленню кадрового забезпечення для фізкультурно-оздоровчої роботи в Україні.

На основі дисертаційного дослідження створено спосіб визначення рівня готовності студентів педагогічних спеціальностей до фізкультурно-оздоровчої роботи, що передбачає застосування рівняння множинної регресії з урахуванням ступенів значущості компонентів.

Установлено, що для студентів педагогічних спеціальностей характерний відносно вищий рівень мотивації до фізкультурно-оздоровчої діяльності і «здоровіший» спосіб життя порівняно зі студентами технічних ВНЗ.

У результаті дисертаційного дослідження визначено педагогічні умови та обґрунтовано доцільність їх застосування для формування готовності майбутніх учителів до фізкультурно-оздоровчої роботи, а також обґрунтовано структурні компоненти готовності студентів педагогічних коледжів до фізкультурно-оздоровчої роботи (ціннісно-мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-кондиційний, функціональний).

Ключові слова: фізичне виховання, фізкультурно-оздоровча робота, готовність, студенти, педагогічні коледжі.

РОМАНЧИШИН Олег Николаевич. Формирование готовности студентов педагогических колледжей к физкультурно-оздоровительной работе. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по физическому воспитанию и спорту по специальности 24.00.02 – физическая культура, физическое воспитание разных групп населения. – Львовский государственный университет физической культуры, г. Львов, 2013 г.

Диссертация посвящена усовершенствованию кадрового обеспечения для физкультурно-оздоровительной работы в Украине.

На основании диссертационного исследования создан способ определения уровня готовности студентов педагогических специальностей к физкультурно-оздоровительной работе, который предусматривает применение уравнения множественной регрессии с учетом ступеней значимости компонентов.

Установлено, что студентам педагогических специальностей свойственен относительно высший уровень мотивации к физкультурно-оздоровительной деятельности и более «здоровый» образ жизни в сравнении со студентами технических ВНЗ.

В результате диссертационного исследования определены педагогические условия и обоснована целесообразность их применения для формирования готовности будущих учителей к физкультурно-оздоровительной работе, что предусматривает применение индивидуально-группового подхода к усовершенствованию образовательно-профессиональных программ подготовки будущих учителей с целью последовательного формирования компонентов готовности выпускников педагогических колледжей к физкультурно-оздоровительной работе; введение программы формирования культуры здоровья студентов; постепенное и планомерное использование средств и форм в соответствии с этапами формирования готовности студентов педагогических колледжей к физкультурно-оздоровительной работе; усовершенствование содержания учебной дисциплины «Физическое воспитание»; разработку и введение

комплексной учебной дисциплины «Физкультурно-оздоровительная деятельность» и ее учебно-методическое обеспечение; усовершенствование системы контроля за готовностью студентов к физкультурно-оздоровительной работе.

Обоснованы структурные компоненты готовности студентов педагогических колледжей к физкультурно-оздоровительной работе.

Выявлен уровень самооценки студентами педагогических специальностей показателей телосложения, здоровья, физической и теоретической подготовленности по физическому воспитанию и основам здорового образа жизни.

Определено, что студенты отделений «Физическое воспитание» и «Трудовое обучение» отличаются от студентов других отделений относительно высшими показателями соматического здоровья, физического состояния, адаптационного потенциала.

Выявлены относительно слабо освоенные разделы профессиональной подготовки студентов педагогических колледжей к физкультурно-оздоровительной работе.

Установлены особенности ценностно-мотивационного, когнитивного, функционального и деятельностно-кондиционного показателей готовности студентов разных отделений педагогического колледжа.

Охарактеризованы уровни готовности студентов к физкультурно-оздоровительной работе.

Ключевые слова: физическое воспитание, физкультурно-оздоровительная работа, готовность, студенты, педагогические колледжи.

ROMANCHYSHYN Oleg Mykolajovych. Forming of readiness of students of pedagogical colleges to athletic-health work. – Manuscript.

Dissertation on the acquiring of scientific degree of Candidate of Sciences in Physical Education and Sport on speciality 24.00.02 – physical culture, physical education of different groups of population. – Lviv State University of Physical Culture, Lviv, 2013.

Dissertation is devoted to improvement of staff supplying for athletic-health activities in Ukraine.

On the basis of dissertation research the techniques of determination of level of readiness of students of pedagogical specialities has been made for athletic-health activities, that foresees application of equalization of multiple regression taking into account degrees meaningfulness of components. It was found out that for students of pedagogical specialities inherent relatively higher level of motivation to athletic-health activity and healthier way of life in comparison with the students of technical higher educational establishments.

As a result of dissertation research pedagogical conditions and ascertained have been determined expedience of their application for certain for forming readiness of future teachers to athletic-health activities and also found out structural components of readiness of students of pedagogical colleges to athletic-health activities (valued-motivational, cognitive, valued-condecant, functional).

Keywords: physical education, athletic-health activities, readiness, students, pedagogical colleges.